

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Yıllardır Türkiye siyasetinin gündemine bir çözümsüzlük sorunu olarak oturan türban olgusu son eylemle birlikte yeni bir evreye ulaşmış görünüyor. Ülkenin çeşitli şehirlerinde gerçekleştirilen eylemin tam da

Cumhuriyet'in 75. yılının eşliğinde ortaya koyulması, bu olgunun bağrında taşıdığı garip ve gizli çelişkilere bir yenisini eklemesi bakımından da ilginçtir. Fakat daha da ilginç olanı yapılan her eylemin, atılan her adımın bu sorunu büsbütün bir çözümsüzlüğe doğru itmesidir. Ne türbana karşı olan laikçi kesim, ne de türban yanlıları var olan iddiaların ötesine geçerek sorunun çözülebilmesi için gereken asgari uzlaşma noktalarına dönük en küçük bir öneride bulunmamaktadır.

Oysa sorunun aşılabilmesi için öncelikle atılması gereken bir ilk adım var: Türbanın aslında bir siyaset aracı olduğunun kabul edilmesi! Halbuki, türban yanlıları eylemlerinin siyasi, bizatihi türbanın kendisinin de bir siyasal sembol olduğunu reddetmekte ve bu olguyu inanç kavramıyla açıklayarak kendilerini

Türban ve siyasal olan

siyaseten gayri meşrulaştırmaktadırlar. Çünkü, inanç, siyasal alanda ancak dolaylı olarak anlam taşıyan bir kavramdır. Bir başka deyişle inanç toplumsal düzlemde dışavurulabilmek, yaşanabilmek isteniyorsa siyaseten anlamlıdır. Nitekim, insanlar kendilerinde saklı bulunan inancı toplumsal alanda da yaşayabilmek istedikleri için türban sorunu gündemdedir. Bu ise onun siyasallaşmasıdır. Son tahlilde toplumsal düzleme çıkarılan her olgu siyasaldır ve bu o planda korunmak istenen özel alanı da kapsayan bir gerçekliktir. Türbana taraf olan kesim bu gerçeği hasır altı ederek tartışmasını meşrulaştırmak olanağından da, onu çözmek olasılığından da hızla uzaklaşmaktadır.

Öte yandan, türbanın bir siyasal gerçek olduğunu gören kesim de bu gerçeği onu yok saymak için vurgulamakta ve öylelikle de çok fahiş bir hataya düşmektedir. Bu anlayışa göre siyasal olan bizatihi devletin kurulu düzenine aykırıdır, ona karşı çıkmaktır ve o nedenle de daha başlangıçta yasaklanmalı, yok sayılmalı ve nihayet gerekiyorsa yok edilmelidir. Halbuki, yapılması gereken türbanın siyasal olduğunu kabul ettikten sonra tartışmayı sonuçlandırmanın ancak siyaseten mümkün olduğunu düşünmektir. Bir başka deyişle, siyasal olan dışlanmak için değil, tersine

kabul edilmek, meşrulaşabilmek için o konumda bulunan şeydir. Kaldı ki, herhangi bir olgunun siyaseten meşrulaşması ona karşı çıkışın da meşrulaşma olanağıdır. Aksi takdirde geliştirilen çözüm siyasete değil, erke ve şiddete dayalı olacaktır.

Türkiye'de devletin bugüne kadarki cumhuriyet tarihinde yaşadığı en büyük kısıtlama bir kez daha karşısına çıkmış bulunmaktadır. Devletin en büyük eksiği, her sorunun çözümünün siyasette aranması gerektiğini unutmamasıdır. Bu özelliğin altında elbette her sorunu gizli ya da açık bir erk kullanımıyla aşmayı öngören siyasal kültür vardır. Bu, devletin siyasal refleksi eksikliğinin de bir göstergesidir ve ancak liberal bir muhakeme ve kabulle gelişebilir. Bu süreci besleyen tek şey, hakların siyasallaştırılması ve siyasal planda ifadesine olanak verilmesidir. Liberalizm de aslında bundan başka bir şey değildir.

Siyasal İslam başlangıçta sivil alanın ve sekülerleşmenin, dolayısıyla modernleşmenin bir aracı olarak görülmüştü. Bunun gerçekleşebilmesi, ancak onun sembollerinin ve savlarının siyasallaştırılması ve tartışmanın o sürece taşınmasıyla mümkündür. Bu, eğer yapılabilirse, onlara olduğu kadar, liberal tavır eksikliği bulunan devlete, dolayısıyla siyasallaşamamış siyasete de katkıda bulunacaktır.